

“Бай Ганьо”-

1.Творческа история.

За най-щастливия миг в живота си Алеко посочва пътуването до Америка и когато му хрумва идеята за “Бай Ганьо”.Идеята назрява постепенно.Образът на героя на новото време дълго занимава съзнанието му.

Първите впечатления за него са от детството му-разказите на бащата за смешните авантюри на пътуващи българи из Европа.Те изпадат в комична ситуация поради непознаване на европ.нарави.Свищов е търговски град и подобни разкази са популярни.Много от търговците са се възприемали за аристократи-бълг.бит е събуждал у тях неприязън,ирония,подигравки.Те съдят обикн.българин за недотам изисканото му поведение у дома и навън.

-“Весела Б-я”-приятелски кръг;забавляват се с анекдотичните разкази за трудната приспособимост на българина към чуждите нрави и култура.

-Личните наблюдения при посещенията на Париж,Прага и Америка.Някои го впечатляват силно и в тях той намира черти от познатия от детството герой.

-Изборът на име-Ганьо Сомов,търговец на розово масло,с когото се среща в Чикаго.Ганьо Чолаков-стамболовски прокурор,който отива и обвинява в предателство своя благодетел-Търн.митрополит Климент.

Айвазиян-софийския гражданин”,касиер на бълг.павилион на Чик.изложение.

-Конкретната идея за книгата е отбелязана за първи път в пътните бележки “До

Чикаго..”1893г.

-Обобщение-Книгата е резултат от активното отношение на писателя към съвременността и на способността му да улови същественото в нея.Епохата е щедра на прототипове за героя му.Но Алеко не е повърхностен регистратор-той прониква в същността на явленията и изгражда образ-худ.обобщение на “хероите” от епохата на първоначално натрупване на капиталаи.

2.Особености на композицията.

Книгата е издадена през април 1895г.-“Бай Ганьо.Невероятните р-зи за един съвременен българин”.Предизвиква огромен интерес.Алеко получава известност.

-В жанрово отношение представлява спец.явление.Книгата е сборник от хумор.р-зи,свързани с един общ герой.Тематичното и идейно единство се дължи на присъствието на героя във всеки разказ.Но то не прераства в единство на сюжета и на композицията.Отделните р-зи запазват своята сюжетна и комп.самостоятелност,отличават се по стил и по худ.достоинства.

-Сюжетната и композ.самостоятелност на отд.р-зи произлиза от превращенията,които търпи жизненият прототип.Необходимостта да се отразят промените,които стават с него,води до композ.свобода в тв-та,без да се нарушава с това вътрешното и единство.

-Композиц.цялост на книгата постига по 2 н-на.От една страна цялото поведение на героя се оценява спрямо Европа.Това е външната гледна точка,рамката,която придава цялостност и завършеност.Вътре в рамката композ.единство се постига чрез ценр.герой.Отделните фейлетони могат да се възприемат като фрагменти от едно цяло,крайният образ се постига чрез наслагване.

-В 1 и 2 част Алеко въвежда пътеписа,чрез който създава илюзията за хронологичност на събитията:героят пътува и изпада в разл.ситуации,разкриващи х-ра му.Тук липсва полит.начало,наблюденията са върху нравств.му същност.

-3 и 4 част пътеписният принцип отстъпва на фейлетона. В Б-я х-ката на героя се задълбочава и се свързва с полит.действителност. От смешен герой става застрашителен-изявява се като соц.хищник.

-Сменя се и х-ра на повествованието-1 част героя се разкрива през погледа на другите, а сл. части-"аз"изповед.

3.Образът на Бай Ганьо в очерка "Бай Ганьо тръгна по Европа".

-Първият очерк разкрива героя в началния стадий от неговото развитие. Той тръгва по Европа с практична цел да търгева и да спечели.

-На външен вид е трудно различим от обикн.българин. Червен пояс, калпак, антерийка-обичайни за облеклото на народа.

-Говори безцеремонно прямо, с груби обръщения, жестове; с множество възклицания; общителен е до фамилиарност; сдържан и недоверчив; пестелив; става скъперник, обладан от мисълта как всичко да извлече в своя полза;

-Героят е лишен от положителното, което носи обикн.българин. Неговата психика е егоистична и индивидуалистична. Той не познава сърдечната отзивчивост, гостоприемството, нито трудолюбието. Срвн. с герои от "Под игото". Той битува по един нов, непознат за народа начин.

-Алеко обръща спец.внимание на поминъка на героя. Пътува в чужбина с предпоставена цел.-да търгува. Продажбата на розово масло е била доходна дейност. Оттам и самочувствието. Търси връзки и предлага стоката си, макар и нахално и невъзпитано.

-Пътуването би могло да обогати неговата култура,но неговите цели са други.Затоа проявява изключителна невъзприемчивост към чуждата култура.Смята че добре познава света,"изръшкал" е много свят.Книгите,културните забележителности,изкуството са нежелани,недостъпни за него.Те нямат място в бездуховния му свят.Смята,че доста ечел,не открива нищо впечатлително в прочутите виенски дворци.

-Присъствието в операта е ист.мъчение за него и околните.Неговото отношение към непознатото няма общо с това на обикнов.българин,жаден за знания ,който гледа на света с отворени очи.

Проявява неподатливост към култ.влияние.Почти не променя своята психика и бит.Не се старае да почерпи от културата на др.народи.Просташката му ограниченост личи в безцеремонния и спокоен н-н,по който отхвърля всички предложения да се запознае със забележителностите.

-Героят демонстрира своята просташина навсякъде.Личи в обръщенията му към хората,в държането му сред об-то,в облеклото,в липсата на елем.хигиенни навици,недоверчивостта му.Гони влака,не вярва на банките и касите,на свои сънародници.

-От своя страна се стреми да надхитри "будалите" европейци.-търси клиенти,безплатни съпровождачи до фабриките,безплатни квартири.За да постигне целта проявява нахалство,безсрамие.За да се нахрани на чужда сметка се преструва на наивен,любопитен,но може и да си вземе без да се стеснява.Няма срам.Отнася се към живота в чужбина с високомерна снизходителност,която му помага да остане безчувствен към възмущението,което поражда неговите постъпки.Самочувствието му предизвиква смях,съжаление.

-Ако остане излъган или срещне отказ,той заплашва,обижда,у него заговарва "патриотичното"чувство(припомня за битки от миналото,проявява нац.високомерие,за да замаскира меркант.си намерения или да излезе от неловко положение.

-Поведението му в началото се определя от един примитивен морал.Съвременната

страст към пари, простачината и др. отрицателни черти, остатък от миналото, създават облика на герой от преходната епоха на първоначалното натрупване на капитали у нас.

-“Бай Ганьо у Иречека”

-Това е един от разказите, в които героят се очертава ярко. Смяхът е резултат от контраста между култ. среда и простачината на героя и противоположността между това, за което се представя, и това, което е в действителност.

-Пристигнал в Прага той решава, че най-полезен може да му бъде Иречек. Основание да му гостува е, че Иречек е бил министър в Б-я. Появява се най-неочаквано в дома му. Нахален, говори с фамилиарен тон, бърза да разсее недоумението на домакиня, опитва се да застане в позата на някогашен негов защитник. Проучва възможността да остане на квартира у тях. Държи се така, като че ли с пристигането си удостоява Иречек с внимание. Поканата за обяд приема като нещо, което се разбира от само себе си. Героят често напомня за нац. си принадлежност. Това, че е българин, според него му създава привилегировано положение. Недоверчивостта го поставя в комично положение. (дисагите са останали в кабинета-няма спокойствие).

-Отказва на любезната покана да разглеждат картини и илюстрации.

-Поведението на героя по време на обяда-смях и съжаление. Няма най-елем. навици: мляска, оригва се, събира разлятата супа, гледа повече да изяде. Простачината изпъква от стремежа му да покаже, че е надраснал дом. си среда, че е по-културен от др. българи. Но постъпките му опровергават това. Той чувства известна остарялост на ритуала с кръстенето, но го спазва, говори с ирония за вкуса на българина към лютивото, но силно подлютява супата. Претенциите му да се покаже с европ. култура го правят смешен. Той всъщност е точно това, което прави опит да не бъде.

-Отношение към политиката-искрен е в думите си; неговото отношение към полит. партии се диктува от матер. му интереси. Той още няма вкус към пол. борба, но “келепира”, който обещава, очертава посоката, в която ще се развие.

-Др. качества-подозрителен, да не бъде измамен, ограбен, подсказва , че амбициите му не се ограничават само с печелене на пари. Интересува го и властта. Няма и понятие от партии, но в съзнанието му е оформена вече мисълта, че ако има власт ще натрупа пари с лекота.

-Алековото отношение към героя в 1 част-хумор, смях, все още вярва, че може да се преобрази, да се пооправи, макар че ясно долавя как някои от чертите му добиват уродлив характер. На моменти загубва мярката и навлиза в границите на грозното и безобразното.

-Възможна ли е появата на героя по-рано от Алековото време? Защо?

-Социален, национален или общочовешки тип е героят? Защо смятате така